

Do nového roku 1962

Plukovník Josef Průša

Současný politický, sociální a ekonomický stav ve světě je charakterizován existencí dvou hlavních antagonistických politickoekonomických soustav; kapitalistické a socialistické.

Historický vývoj lidské společnosti dospěl k bodu rozhodného zlomu v poměru sil obou těchto soustav ve prospěch socialismu. Objektivní vývoj lidské společnosti spěje neúprosně k zániku kapitalismu, který historicky nutně musí ustoupit socialismu a komunismu, vývojově vyšším stupňům lidské společnosti.

Politický a ekonomický vývoj v současné době průkazně přesvědčuje i samotnou vládnoucí třídu kapitalistické společnosti o objektivní neodvratnosti zániku kapitalistického řádu. Kapitalisté chápou, že nejsou s to čelit v mírovém rozvoji světa stále rychlejšímu přesunu jak hospodářských, tak i politických sil ve prospěch socialismu a komunismu, a to nejen v celosvětovém, nýbrž i ve svém vnitrostátním měřítku.

Kapitalistické státy současného světa jsou však ekonomicky a vojensky vysoce rozvinutými společenskými celky, schopnými v důsledku svého dosavadního kapitalistického vývoje velmi účinně zpomalovat a současně zdržovat objektivně neodvratný odklon svých vlastních národů od kapitalismu k socialismu.

V mezinárodním, celosvětovém měřítku však vedoucí imperialistické státy, jak velmi průkazně nás poučují i materiály XXII. sjezdu KSSS, nejsou již s to zabránit definitivnímu odklonu celé řady národů a států od své imperialistické politiky, nejsou s to zabránit stálému růstu sil socialistického a protiimperialistického tábora.

Politika mírového soužití, mírového soutěžení neodvratně vede lidstvo k poznání, že jeho budoucnost je v socialismu a komunismu, že dnes kapitalistický řád stává se všestrannou brzdou dalšího prudkého rozvoje tvůrčích sil lidské společnosti.

Vmyslíme-li se, pod tímto zorným úhlem zhodnocení současnosti, do postavení vedoucích imperialistických kruhů, nepřekvapí nás nikterak, že soudobá politická koncepce vedoucích kapitalistických států spočívá na přípravě k válce proti zemím tábora socialismu, nepřekvapí nás vytváření a smelování systému agresivních vojenských a hospodářských paktů, a ani poslední snahy v táboře imperialistů o další integraci v rámci těchto paktů, jakož i snahy o vyzbrojení dalších armád a zejména pak Bundeswehru, jadernými zbraněmi.

Jedním z pilířů mírové politiky Sovětského svazu a ostatních zemí socialistického tábora je však vzdor všemu tomu naprosto správná, realistická teze, že válka není dnes nevyhnutelná. Již dnes existují ve světě síly schopné včas zkrátit paličské choutky imperialistických agresorů a válku znemožnit!

Z druhé strany, tezi, že válka dnes není nevyhnutelná, nelze zaměňovat tezí, že válka je dnes vyloučená, že je nemožná... „... dokud bude imperialismus, potrvá i nebezpečí války. Lidstvo si ještě nestačilo volně vydechnout po nedávných

hrůzách druhé světové války a již vinou agresorů znovu vyvstávají na Západě zlověstná válečná mračna, která hrozí zastřít bezoblačné nebe houbovitými atomovými mračny smrti.“ (fekl ministr obrany SSSR s. maršál Malinovský v diskusním příspěvku na XXII. sjezdu KSSS).

Proti snahám o integraci sil imperialismu, na obranu proti všem paktům západního světa, musil proto tábor socialismu vytvořit svůj obranný pakt – Varšavskou smlouvu, zaručující účastníkům vzájemnou pomoc v případě napadení nepřitelem.

Ze současného mezinárodně politického dění ve světě jasně vysvitá, že mezi oběma světovými soustavami existuje dnes celá řada závažných sporných otázek, jež mohou být imperialisty kdykoli využity k pokusům o rozpoutání války.

Soudruh Chruščov ve svém historickém projevu na IV. zasedání Nejvyššího sovětu SSSR v roce 1960 pronesl hluboký rozbor charakteru současné války, který se stal základem socialistické vojenské doktríny. „Jednou z nejdůležitějších pouček této doktríny je, že světová válka, jestliže ji přece jen imperialističtí agresori rozpoutají, nevyhnutelně nabude povahy raketové jaderné války, to jest války, v níž hlavním ničivým prostředkem budou jaderné zbraně a hlavním prostředkem jejich dopravy na cíl budou rakety.“ (Z diskusního příspěvku maršála Malinovského na XXII. sjezdu KSSS). Strašlivá ničivá síla soudobých prostředků ničení a zejména pak bezesporná převaha raketových nosičů jaderných zbraní na straně Sovětského svazu, budí pochopitelný respekt i u nejagresivnějších válečných kruhů imperialismu.

Proto kapitalističtí političtí a vojenští odborníci rozvíjejí teorie různých kategorií války: vedle války totální uvažují i možnost vzniku a vedení válek ohraničených s omezeními především v otázkách použití zbraní hromadného ničení a možnost vzniku a vedení válek místních (lokálních), omezených jak z hlediska použití zbraní hromadného ničení, tak i z hlediska územního rozsahu války.

Je samozřejmě, že nelze vylučovat možnost vzniku pohraničních, popřípadě teritoriálních a časově omezených ozbrojených incidentů, které nemusí bezpodmínečně vždy přerůst v totální válku; stejně tak i některé činy vyslovené agrese (např. napadení Egypta, invaze na Kubu apod.) mohou být mnohdy již vzápětí likvidovány nesmlouvavým postojem mírumilovných států i když rozpoutání světové totální války v takovýchto případech mnohdy doslova „visí na vlásku“.

Současný stav politických, sociálních a ekonomických vztahů mezi oběma světovými politickoekonomickými soustavami nese jako svůj neměnný důsledek skutečnost, že příští válka, podaří-li se ji kapitalistům rozpoutat, bude válkou mezi dvěma světovými politickoekonomickými soustavami, válkou koaliční, mezikontinentální, prostě válkou světovou.

*

Zavedením zbraní hromadného ničení, především jaderných zbraní, do své výzbroje získaly soudobé armády nebývale mohutný prostředek ničení.

Zavedením raket získaly pak možnost prakticky zasáhnout kterýkoli cíl kdekoli na světě.

Ovšem v kombinaci jaderných náplní s raketovými nosiči mají dnešní moderní armády přímo kvalitativně nový prostředek ničení nejen pokud jde o mohutnost účinku v cíli, nýbrž i pokud jde o dnes prakticky neomezený manévr touto ničivou

vou silou. Přitom hlavní, kvalitativně novou vlastností této kombinace atomových náplní s raketami-nosiči, je možnost vysoké překvapivosti jejího použití, která nezávisí ani na denní či noční době, ani na meteorologických podmínkách, vzdálenosti cíle a na stupni rozptýlenosti vlastních odpalovacích zařízení a dodnes ještě ani na protivzdušné obraně protivníka.

Věda a technika dodala však soudobé armádě ještě další moderní prostředky. Soudobá automobilní a tanková technika, nové typy obrněných transportérů, letadla nadzvukových rychlostí a další technické prostředky pohybu vojsk, umožňují svými vlastnostmi nebyvalou mobilnost všech vojsk a prostředků soudobých armád.

Kvalitativně novými prostředky jsou i dnešní elektronkové a transistorové přístroje všeho druhu, umožňující intenzivní mechanizaci a automatizaci v životě a práci armád, včetně účinné mechanizace a automatizace velení.

Uvedené možnosti vědy a techniky, hromadné uplatnění ve výzbroji a výstroji dávají soudobým armádám nové dalekosáhlé možnosti, jež ve svém souhrnu kvalitativně změní charakter soudobých armád vcelku.

Soudobá armáda má tedy dnes možnost překvapivého, časově i prostorově prakticky neomezeného soustředění nebyvale ničivých úderů a tím i možnost velmi podstatné změny poměru sil ve svůj prospěch nejen v taktickém a operačním, nýbrž i ve strategickém měřítku.

Soudobá armáda má však dnes i možnost ohromnou ničivou sílu svých palebných prostředků energicky a efektivně využívat smělým manévrem svých vysoké mobilních sil; přitom správná aplikace vědeckých a technických poznatků současné doby umožňuje úspěšné řešení i náročné problematiky soudobého velení při současné činnosti vojsk, vedené na ohromných prostorových rozlohách.

Vlivem těchto zásadních kvalitativně nových možností soudobých zbraní a techniky v armádě vůbec, doznala změn i úloha a místa jednotlivých druhů vojsk v soudobých armádách:

- rozhodující úlohu převzaly rakety s atomovými hlavicemi,
- pozemní vojska však i nadále ponese tíhu boje, spojeného s plněním stanovených úkolů (hlavně tankové svazy, svazky a útvary),
- na svém dřívějším významu ztrácí bombardovací a částečně i stíhací letectvo; naproti tomu nabývá na významu letectvo průzkumné a dopravní,
- mnohé dosavadní úkoly dělostřelectva bude možno lépe a účelněji plnit raketami, přičemž dělostřelectvo udrží svůj závažný význam vojskového palebného prostředku,
- na významu nabývá ženijní vojsko,
- rozhodný růst významu pak doznávají výsadky, jak taktické a operační, tak i strategické.

I nadále ovšem zůstává v platnosti, že převážnou většinu úkolů bude možno plnit pouze koordinovaným úsilím všech, nebo několika druhů vojsk, za rozhodující úlohy raket s atomovými hlavicemi při ničení cílů a tankových a výsadkových vojsk při ovládání určených prostorů a cílů.

Při stanovení pravděpodobné perspektivy dalšího vývoje soudobých armád pak je nutno očekávat, že technický a vědecký rozvoj lidské společnosti bude nejen pokračovat, nýbrž, že tempo tohoto rozvoje se bude zákonitě i dále zvyšovat.

Současné velké vědecké objekty v metalurgii, chemii, termodynamice, v oboru jaderné energie, v elektrotechnice atd. nemohou se v nejbližší době neodrazit v kvalitě nové výzbroje, válečné techniky a tím i v organizaci a celkovém charakteru soudobých armád.

V perspektivě nejbližšího vývoje soudobých armád je nutno očekávat další růst ničivé síly nejen strategických a operačních, ale především i taktických prostředků, včetně vyřešení problematiky protiraket, další růst mobility všech prvků ozbrojených sil, především pak tanků, transportérů, aut, víceúčelových vozidel a leteckých prostředků všeho druhu (zejména dopravních a zásobovacích), jakož i další růst mechanizace a automatizace velení i ostatních oborů činnosti štábů a vojsk.

Vidíme tedy, že výsledky a objevy všech vědních oborů, spolu s prudkým rozvojem techniky, promítnuty do soudobých armád hromadným zavedením nové techniky a nových zbraní a prostředků do výzbroje a výstroje vojsk, způsobily kvalitativní změny v možnostech a schopnostech a tím i v celkovém charakteru soudobých armád.

Kvalitativně nový charakter soudobých armád, k jehož určujícím vlastnostem patří právě hromadné použití atomových zbraní a jejich raketových nosičů spolu s provedením již úplným přeorientováním výchovy, výcviku a přípravy vojsk výlučně pro boj za oboustranného použití ZHN, jasně ukazuje, že příští válka, bude-li rozpoutána, bude válkou nejen světovou, ale i válkou atomovou, válkou totální.

•

Současný stav třídně politických vztahů ve světě a kvalitativně nové možnosti ozbrojených sil soupeřících společenských systémů se bezprostředně promítají i do charakteru ozbrojeného boje.

Možnost totálního ničení prakticky celých rozsáhlých oblastí vytváří reálné předpoklady pro vytyčování nebývale rozhodných cílů války. Přitom charakteristické vlastnosti nejdůležitějších nosičů těchto ničivých prostředků (raket) přímo diktují požadavek zahájit válku s maximálním operačním i strategickým překvapením.

Příští válka, jako válka světová a atomová, bude tedy zahájena mohutnými, oboustranně vysoce ničivými atomovými údery především raketových zbraní a letectva, při nichž si obě strany budou klást úkol, časově a prostorově překvapivými a maximálně ničivými údery zásadně ovlivnit celkový poměr sil v operačním a strategickém měřítku a předurčit tak další průběh války.

Vzhledem k možnostem soudobých sil a prostředků průzkumu je nutno očekávat, že zásadní požadavek, tj. zahájení války s maximálním možným překvapením, nedovolí útočníku provádět nějaké podstatnější přípravy a že proto bude nucen válku zahájit mírovými stavy svých ozbrojených sil; přitom ovšem, bude-li například zahájení války předcházet určité období zvýšeného nebezpečí válečného konfliktu, budou moci obě strany, pod nejrůznějšími podmínkami realizovat některá, předem připravená opatření.

Vycházíme-li z takového způsobu zahájení války, vidíme, že první operace počátečního období války budou se rozvíjet v podmínkách pochopitelné celkové dezorganizace, obtížné situace zdravotnické, dopravní a zásobovací, což ve svém

souhrnu nemůže zůstat bez vlivu na morální stav obyvatelstva a s největší pravděpodobností projeví se určitým způsobem i na morálce ozbrojených sil válčících stran.

První operace počátečního období války budou usměrněny na co nejdůraznější využití výsledků mohutných prvních atomových úderů, budou vedeny formou energických útoků jednotlivých svazků a popřípadě i útvarů na směrech a budou charakterizovány snahou po bezohledném pronikání do hloubky nepřátelského území. Hlavním jejich cílem bude další ničení nepřátelských zbraní hromadného ničení a jejich nosičů, ztížení letištního manévru nepřítele a co největší narušení činnosti týlu (především pak mobilizace činnosti orgánů civilní správy státu).

První operace počátečního období války budou se tedy na obou stranách vyznačovat velkým rozmachem, rozhodností a dynamičností a snahou o nebývale vysoká tempa útoku. Zásadním rysem veškeré bojové činnosti v tomto období bude snaha získat a udržet ve svých rukou iniciativu.

*

Promítneme-li si požadavek účinné realizace všech těchto zásad do všech oborů činnosti našich ozbrojených sil, vidíme, že závažné úkoly čekají nás v současné době zejména na teoretickém poli, ve vojenské vědě a ve spojení s ní i v naší publikační činnosti, v našem odborném vojenském tisku.

Na stránkách „Vojenské mysli“ měly by se v letošním roce rozvíjet základní otázky vojenského dopadu zásadních stranických dokumentů z loňského a letošního roku, základní otázky našich vojenskovědeckých úkolů a výcvikových dokumentů velení armády pro rok 1962.

Nepovažujeme za nutné v tomto článku rozvádět obsah uvedených základních podkladů naší publikační činnosti, domníváme se však, že jako na základní problémy, je třeba usměrnit naši pozornost zejména:

- na promítnutí dosud rozpracovaných strategicko-operačních koncepcí a zásad soudobého ozbrojeného boje do taktiky našich vojsk;
- na další prohloubení teoretického rozpracování prvních útočných operací počátečního období války ve všech vševojskových, týlových i technických aspektech;
- na vymezení a propracování problematiky obrany v soudobém ozbrojeném boji a zejména pak v počátečním období války;
- na problematiku velení, především pak na jeho mechanizaci a automatizaci na úrovni jednotlivých stupňů velení;
- na zvýšení kritičnosti ke všem diskutovaným problémům na stránkách našeho časopisu.

Věříme, že široký aktiv našich spolupracovníků, zveřejňování na stránkách naší „Vojenské mysli“ svých zkušeností, názorů a zevšeobecnování tak výsledků své praktické i teoretické práce umožní i v letošním roce zachovat vzestupnou linii kvalitativních ukazatelů naší vědecké publikační činnosti.